

अनर्थेनिर्धने क्रोधाद्विरागंनदर्शयन्ति युवतीषुचलोभमोहाभ्यां विरागंनदर्शयन्तीति योजना विरज्यन्तीति पूर्वश्लोकाद्विरागमेनानुषज्यते दोषांश्चलोभमोहादीनर्थेषु युवतीषु चेति पाठांतरं तु स्पष्टार्थः ॥ २२ ॥
अभिमानानि सर्वतः प्रमाणानि शास्त्रादीनि सृष्टार्थं प्रारब्धकर्म प्रापितं चार्थं चरन्ति अनुसरन्ति अनुषंगिणः आत्ममानरहिताः ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ कृतं उपकारं प्रतिवाचाऽपलापेन वा ते कृतघ्नाः त एव उपक

क्रोधाच्चलोभमोहाभ्यां नानर्थेषु युवतीषु च ॥ नदर्शयन्ति सुहृदो विश्वस्ता धर्मवत्सलाः ॥ २२ ॥ लोष्टकांचनतुल्यार्थाः सुहृत्सुहृदबुद्धयः ॥ ये चरन्त्यभिमानानि सृष्टार्थमनुषंगिणः ॥ २३ ॥ संगृह्यन्तः परिजनं स्वाम्यर्थं परमाः सदा ॥ ईदृशैः पुरुषश्रेष्ठैर्यः संधिं कुरुते नृपः ॥ २४ ॥ तस्य विस्तीर्यते राज्यं ज्योत्स्ना गृहपतेरिव ॥ शास्त्रनित्याजितक्रोधावलवंतोरणे सदा ॥ २५ ॥ जन्मशीलगुणोपेताः संधेयाः पुरुषोत्तमाः ॥ ये च दोषसमायुक्तानराः प्रोक्ता मयानघ ॥ २६ ॥ तेषामप्यधमाराजन्कृतघ्ना मित्रघातकाः ॥ त्यक्तव्यास्तु दुराचाराः सर्वेषामिति निश्चयः ॥ २७ ॥ युधिष्ठिर उवाच विस्तरेणाथ संबंधं श्रोतुमिच्छामि तत्त्वतः ॥ मित्रद्रोही कृतघ्नश्च यः प्रोक्तस्तद्वदस्व मे ॥ २८ ॥ भीष्म उवाच हंत ते वर्तयिष्ये ह मिति हासं पुरातनं ॥ उदीच्यां दिशियद्दत्तं म्लेच्छेषु मनुजाधिप ॥ २९ ॥ ब्राह्मणो मध्यदेशीयः कश्चिद्ब्रह्मवर्जितः ॥ ग्रामं वृद्धियुतं वीक्ष्य प्राविशद्ब्रह्मकांसया ॥ ३० ॥ तत्र दस्युर्धनयुतः सर्ववर्णविशेषवित् ॥ ब्रह्मण्यः सत्यसंधश्च दाने च निरतो भवत् ॥ ३१ ॥ तस्य क्षयमुपागम्य ततो भिक्षामयाचत ॥ प्रतिश्रयं च वासार्थं भिक्षां चैवाथ वार्षिकीं ॥ ३२ ॥ प्रादात्तस्मै स विप्राय वस्त्रं च सदृशं नवं ॥ नारीं चापि वयोपेतां भर्त्रा विरहितां तथा ॥ ३३ ॥ एतत्संप्राप्य हृष्टात्मा दस्योः सर्वद्विजस्तथा ॥ तस्मिन् गृहवरे राजंस्तयारे मे स गौतमः ॥ ३४ ॥ कुटुंबार्थं च दास्याश्च साहाय्यं चाप्यथा करोत् ॥ तत्रावसत्स वर्षांश्च स मृद्देशवरा लये ॥ ३५ ॥ बाणवेधे परं यत्नमकरोच्चैव गौतमः ॥ चक्रांगान्सच नित्यं वै सर्वतो वनगोचरान् ॥ ३६ ॥ जघान गौतमो राजन्यथा दस्युगणास्तथा ॥ हिंसापटुर्घृणाहीनः सदा प्राणिवधेरतः ॥ ३७ ॥ गौतमः सन्निकर्षेण दस्युभिः समतामियात् ॥ तथा तु वसतस्तस्य दस्युग्रामे सुखं तदा ॥ ३८ ॥ अगमन्बहवो मासानि घ्नतः पक्षिणो बहून् ॥ ततः कदाचिदपरो द्विजस्तं देशमागतः ॥ ३९ ॥ जटाचीराजिनधरः स्वाध्यायपरमः शुचिः ॥ विनीतोनियताहारो ब्रह्मण्यो वेदपारगः ॥ ४० ॥

तुर्नाशकराः मित्रद्रुहः २७ ॥ संबंधं संबध्यते सज्जते हातुमुपादातुं वा श्रुतमर्थं येन तं इति हासं ॥ २८ ॥ २९ ॥ ब्रह्मवेदस्तदुक्तं कर्म च तद्विवर्जितः ॥ ३० ॥
॥ ३१ ॥ क्षयं गृहं ॥ ३२ ॥ वयोपेतां युवतीं संधिरार्थः भर्त्रा विरहितां दासीमित्यर्थः ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ चक्रांगान् ग्रहं सान् ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥

* विरज्यन्तीत्यस्य विरागमिति सुबंतत्वेन विपरिणामः